

Toppen, Cornelia

1730-1800

Geboren in Beekbergen

Orangisten

Uitdrager en tapper

Cornelia Toppen, vooral bekend als Keet Zwenke is in 1730 geboren in het Gelderse Beekbergen. Zij trouwt op 28 oktober 1755 in Rotterdam met de binnenschipper Jan Reijnier Zwenke. Uit dit huwelijk zijn ten minste 6 kinderen geboren. Toppen draagt bij aan het gezinsinkomen als uitdraagster en tapster. In 1784 is zij een van de aanstichters van de orangistische onlusten in Rotterdam.

Kaat Mossel en Keet Zwenke bij de mosselwagen van Kaat. Anoniem, 1778

De vrouw die als Keet Zwenke de geschiedenis is ingegaan, is als Cornelia Toppen geboren. In de jaren tachtig groeit zij uit, met Catharina Mulder alias Kaat Mossel, tot het boegbeeld van het opstandige Oranjevolk in Rotterdam, al bereikt ze nooit de roem van haar illustere hartsvriendin. De twee vrouwen leren elkaar kennen in de Zwanensteeg van het Achterklooster, een volksbuurt achter het oostelijk einde van de Hoogstraat, waar Keet Zwenke een uitdragerij en tapperij drijft. Sinds de viering van de verjaardag van stadhouder Willem V op 8 maart 1783 heerst er een grimmige sfeer in de stad tussen patriotten en orangisten. In het voorjaar van 1784 komt het tot uitbarsting als orangistische relschoppers slaags raken met de negende compagnie van de schutterij, onder aanvoering van Jan Jacob Elsevier, leidsman van de patriottische regenten in de vroedschap van Rotterdam. In de nacht van 3 op 4 april komen bij een hernieuwde confrontatie vier orangisten om. Zwenke wordt verdacht van betrokkenheid bij de onlusten en op 1 september 1784 gearresteerd en opgesloten in de

kerkers van het stadhuis. De Staten van Holland sturen een onderzoekscommissie naar Rotterdam om de rellen te onderzoeken en de rust in de stad te herstellen. Zwenke wordt ruim negen maanden lang regelmatig aan de tand gevoeld over haar aandeel in de onlusten. De onderzoekscommissie merkt haar aan als 'aanstichtster' van de rellen. Ze heeft 'om niet' oranje lintjes uitgedeeld aan prinsgezinden en vooral dat maakt haar verdacht in de ogen van de commissie. Waarvan betaalt een armlastige vrouw als Keet Zwenke, ze is regelmatig van de diaconie afhankelijk, de oranje prullaria en hoe kan ze zich veroorloven die gratis weg te geven? De commissie suggereert in haar eindrapport dat Keet Zwenke en Kaat Mossel door de orangistische hofkliek zijn omgekocht om amok te maken. Toch wordt Keet, in tegenstelling tot Kaat Mossel, op 28 april 1785 vervroegd vrijgelaten en volgt er na het onderzoek van de Statencommissie geen criminele vervolging. Hoofdofficier Paul Gevers meent 'dat ten laste van Catharina Mulder meerder en sterker bezwaren, dan ten laste van 't gemelde andere vrouwspersoon [Keet Zwenke] subsisteren'

Zwenkes bijnaam, Ruige Keet, komt tijdens de verhoren van de onderzoekscommissie niet ter sprake. Wellicht bestaat die alleen in de verbeelding van Nicolaas Hoefnagel, de patriottische broodschrijver die meteen in 1784 een biografie over Keet Zwenke en Kaat Mossel schrijft. Zwenke overlijdt op 6 maart 1800 en op de 11^e vanuit de Lange Baanstraat begraven. Zij laat twee meerderjarige kinderen na.

Bron: Eric Palmen, *Toppen, Cornelia*, in: *Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland*. URL: <https://resources.huygens.knaw.nl/vrouwenlexicon/lemmata/data/Toppen> [13/01/2014]